

Helena Pietrzak

Doktorat ks. Dariusza Sokołowskiego

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 51/3-4, 483-485

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOKTORAT KS. DARIUSZA SOKOŁOWSKIEGO

Dnia 19 lutego 2008 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgra Dariusza Sokołowskiego, absolwenta wyżej wymienionego Wydziału, kapłana archidiecezji białostockiej. Doktorant przedłożył Radzie Wydziału rozprawę pt. „*Institucja wyższych seminariów duchownych diecezjalnych w polskim ustawodawstwie partykularnym w latach 1983-2005*”. Praca doktorska została napisana na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW, pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Wojciecha Góralskiego. Recenzentami rozprawy byli: ks. prof. dr hab. Jan Dyduch (Rektor PAT) oraz ks. dr hab. Janusz Gręźlikowski (UKSW).

Rozprawa doktorska ks. mgra Dariusza Sokołowskiego dostarcza czytelnikowi wiele informacji uwzględniających problematykę instytucji wyższych seminariów diecezjalnych w Polsce, głównie w kontekście przygotowania kandydatów do kapłaństwa w tychże seminariach. Aktualność problematyki nakreślił Doktorant poprzez analizę polskiego kościelnego prawa partykularnego w odniesieniu do obowiązującego prawa powszechnego. Odwołując się do historii, wykazał, że powołane do życia wyższe seminaria duchowne – mocą Dekretu *Cum adolescentium aetas* z 15 lipca 1563 roku, są dziś niezbędne dla formacji kandydatów do kapłaństwa. Potwierdzają ten fakt unormowania prawa powszechnego i partykularnego, także Dekret o formacji kapłańskiej *Optatam totus* – Soboru Watykańskiego II, czy też adhortacja apostołska Jana Pawła II *Pastores dabo vobis*, w których podkreślana jest „niezbędność” i „konieczność”, a nawet „obowiązek” zakładania seminariów duchownych dla formacji kapłanów.

Materia prawna zawarta w normach, a dotycząca instytucji seminariów duchownych w kontekście formacji kandydatów do kapłaństwa, uległa gruntownym zmianom na przestrzeni minionych lat. Ustawodawca KPK z 1917 r. umiejscowił tę problematykę w części dotyczącej Magisterium Kościoła, wskazując jedynie na formację w kontekście – zadań nauczania. Zupełnie inaczej traktuje tę materię ustawodawca KPK z 1983 r., zamieszczając omawianą problematykę w dziale poświęconym pozycji prawnej wiernych. Autor monografii wskazał tym samym na szerszy aspekt formacyjny przyszłych kapłanów, a więc: formację osobowości ludzkiej, duchowej, intelektualnej i pastoralnej.

Rozprawa doktorska ks. mgra Dariusza Sokołowskiego zawiera: spis treści, wykaz skrótów, bibliografię, wstęp, pięć merytorycznych rozdziałów oraz zakończenie.

W krótkim wstępie (s. 31-36), Autor określił pierwowzór i początki seminarium duchownego, obecnie powszechnie traktowanego jako – właściwe miejsce bezpośredniego przygotowania kandydatów do kapłaństwa. Dalej uzasadnia wybór te-

matu, podstawowe założenia swoich badań, ustala problematykę rozprawy, podział pracy oraz ustosunkowuje się do zebranego materiału źródłowego.

Z kolei w rozdziale pierwszym, pt. „*Struktura organizacyjna seminarium duchownego*” (s. 37-98) ks. mgr D. Sokołowski szczegółowo omówił konkretne podmioty władzy, które mają faktyczny i bezpośredni udział w kierowaniu życiem seminaryjnym (biskupa diecezjalnego jako zwierzchnika seminarium, organy jednoosobowe, organy kolegialne). Następnie przedstawił zakres zaangażowania i aspekt współpracy alumnowe z podmiotami formacyjnymi. Nie zabrakło w tej analizie również kwestii odnoszących się do bazy materialnej, w tym zaplecza naukowo-dydaktycznego.

Kolejne rozdziały stanowią szczegółową prezentację poszczególnych wymiarów formacji alumnowe (ludzka, duchową, intelektualną i pastoralną), uwzględniając przy tym zawartą w obowiązujących normach – konieczność kształtowania dojrzałej osobowości alumna, niezbędnej w jego przyszłej posłudze.

Przedmiotem rozdziału drugiego, pt. „*Formacja ludzka alumnowe*” (s. 99- 122), jest analiza dojrzałości postawy przyszłego kapłana, jego równowagi psychicznej i stałości woli. Autor prezentuje tu różne jej aspekty, istotę i znaczenie w seminarium. Zwraca uwagę na rozwój i doskonalenie przymiotów osobowości alumna. Podkreśla wpływ badań z zakresu psychologii na formację, która powszechnie jest traktowana jako fundament całej formacji seminaryjnej, gdyż na jej podstawie dokonuje się wstępnej selekcji alumnowe.

W ramach rozdziału trzeciego, pt. „*Formacja duchowa alumnowe*” (s. 123-155), Doktorant prezentuje dynamikę procesu życia duchowego alumnowe, który trwa od chwili wstąpienia do seminarium, aż do przyjęcia święceń. Szczegółowo analizuje rozległość i bogactwo życia wewnętrznego alumnowe, od codziennych praktyk ascetycznych (tj. Eucharystia, modlitwa brewiarzowa i wspólnotowa, rachunek sumienia szczegółowy i ogólny, nawiedzenie Najświętszego Sakramentu, lektura Pisma Świętego, lektura duchowa, milczenie), aż po pozostałe przejawy życia wspólnotowego. W tym rozdziale znalazła się również analiza praktyk duchowych oraz rad ewangelicznych. Pierwsze, określone wprost przez ustawodawcę (tj. sakrament pokuty, korzystanie z kierownictwa duchowego, dni skupienia, rekolekcje, konferencje ascetyczne, nabożeństwa) mają – zdaniem ks. mgra D. Sokołowskiego decydujący wpływ na analizowaną formację alumnowe. Z kolei drugie, a więc – rady ewangeliczne (tj. formacja – do posłuszeństwa, do dobrowolnie przyjętego celibatu, do ewangelicznego ubóstwa) prezentują w podstawowym założeniu – radykalizm ewangeliczny ukierunkowany na konieczność zdyscyplinowanego wychowania.

Z kolei rozdział czwarty, noszący tytuł: „*Formacja intelektualna alumnowe*” (s. 156-182) stanowi dalszą analizę formacyjną kandydata na kapłana. Autor powołując się na obowiązujące normy prawne (m.in. adhortację apostołską *Pastores dabo*

vobis; konstytucję *Sapientia christiana*; dekret soborowy *Optatam totius*; czy też *Ratio studiorum*), podkreśla zależność formacji intelektualnej od współczesnych, znaczących wymagań naukowo – technicznych. Stąd też, określa jej istotę i cel oraz całą, szczegółową strukturę studiów seminaryjnych (od aktualnych form zajęć dydaktycznych, poprzez formy egzaminowania, aż po studium własne).

W ostatnim rozdziale piątym, pt. „*Formacja pastoralna alumnów*” (s. 183-210) ks. mgr D. Sokołowski koncentruje się na wychowaniu alumnów do pracy duszpasterskiej, poprzez interpretację obowiązującego ustawodawstwa powszechnego i polskiego ustawodawstwa partykularnego. Stąd też, prezentuje istotę, cele i poszczególne elementy formacji, które odpowiadają poszczególnym etapom wychowania seminaryjnego. Określa konkretne formy duszpasterstwa realizowanego w ciągu roku akademickiego (przepowiadanie słowa Bożego; posługa liturgiczna w seminarium; posługa charytatywna; uczestniczenie w seminaryjnych grupach pastoralnych; posługa w parafiach; inne formy aktywności) oraz w okresie wakacyjnym (praktyka – parafialna, charytatywna, w seminarium, inne formy). Jako podsumowanie analizowanego rozdziału, Doktorant podkreśla także istotę oraz znaczenie diakańskiej praktyki duszpasterskiej.

W krótkim *Zakończeniu* (s. 211-214) Doktorant, oprócz odpowiedzi na postawione we wstępie tezy, określa wnioski *de lege ferenda*, dotyczące instytucji seminariów (m.in. kwestię formacji formaterów i ich udziału w szkole formaterów, czy chociażby kwestię ustanowienia modelowego statutu roku propedeutycznego dla seminariów diecezjalnych w Polsce). Podkreśla na koniec, że w całokształcie analizowanego ustawodawstwa partykularnego w przedmiocie instytucji seminariów diecezjalnych, dostrzegalna jest ogromna troska pasterzy Kościoła o właściwy kształt, zarówno w wymiarze organizacyjnym, jak i formacyjnym.

Obaj recenzenci wskazali zarówno pozytywne, jak i negatywne walory dysertacji ks. mgra Dariusza Sokołowskiego i w końcowych wnioskach ocenili ją jako odpowiadającą wymogom stawianym przez prawo rozprawie doktorskiej, tak pod względem merytorycznym jak i formalnym. Podkreślili też, że Autor dobrze zrealizowała swe zamierzenia badawcze.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy dla rozpraw doktorskich, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała ks. Dariuszowi Sokołowskiemu stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Helena Pietrzak